

reny': moltíssims en el P. Val., des de la Sénia fins a Benidorm almenys: «El Quinyó és un *engolidó* on es perd la Rambla de Vistabella», Vistabella del Maestr.; de vegades aquesta aigua emergeix en una altra banda: «dels Engolidors de Gaidó ix l'aigua a Miravet», Cabanes de l'Arc; «a la Rambla de Corral, cap a la Bastida hi ha el *Pla delz engolidors*», i també als Faraguera hi ha un *engolidor*, i a l'altre cap del terme tenim *L'Avenc*, però «éste no *engolix* aigua», Quatretonda; «ací diem un *angolidór*, en lloc del cast. *sumidero*, però també pel que en diuen *avenc* en altres comarques valencianes, però ací no usem eixe terme», Sallent de Xàtiva; tanmateix en general coexisteixen *avenc* i *engolidor* en valencià, reservant aquell per als grans i cavernosos i que no sempre engoleixen aigua; 15 altrament registro *engolidór* o *-gul-*, encara a La Jana, Benafigs, Genovés, Vall de Gallinera i Benidorm; mentre que a Veo (S. d'Espadà arran del xurro sogorbí) ja deien *angulidór*, 1961-63. El mot s'usa també a moltes comarques del Nord, i més del Sud, del Prínc., i n'hi ha bastants a la Serra de Tramuntana de Mallorca (un *engolidó* en el Clot de Sa Somera de Lluç, 1964 etc.). *Engolida. Engoliment.*

Engolar [Belv.]: «la veu trencada del picapedrer, que *engola* el llatí amb accent dramàtic ---», Coromines (L'Avi dels Mussols x, en Joan Apòstol, p. 187); *engolat; engolador; engolament. Desengolar* 'desembocar' val. «El Barranquet ve a *desengolar* a Vila Dolors vora la carretera», Museros (1962). *Esgolar-se* 'lliscar', 'rossolar', veg. *escolar* (COLAR).

Regolar. Arrigolar 'atipar': «quant l'om ric se dinava, podeu pensar quantes viandes hi havia, e *arigolave-s* bé, e Lázar --- les miques que li cahyen de la taula ---», StVicentF (Serm. I, 267.2). «Las fonts, que totas s'escolan, / de llàgrimas s'*arrigolan* / vostra vinda guda esperant: / los gossos estan lladrant / y quants gats hi ha, miolen», Rector de Vallfogona. I *arrigol* 'fartanera' tarrag. (AlcM i també mal tallat, una *rigol*); però el que em comunicava el Dr. Roig com a usual a Flix (1932) és *rigol*: «m'he fet un *rigol* de rovellons». 40 *Arregoulà-s* 'atipar-se' s'usa també en el gascò de l'Alt Comenge (Hos, a l'entrada de la Vall d'Aran, Arm. d. Mount., 1932, 27; i no recordo si en tinc nota també d'algun poble aranès) i en el del Bearn «*arregoulat* rassasié» amb cites literàries en Lespy-R., s. v. i s. v. *mique* amb context paral·lel al de StVicentF, id.; a Lescun d'Aspa i a Aramits de Baretons (Rohlf, Le Patois de Lescun, s. v.).

La *-i-* inesperada deu ser deguda a influència del fr. ant. *rigolage*, que es va usar també algun cop en cat. ant. (*rigolatge*, JRoig, *Spill*, 1655),² i cast. ant. *regolaix* (per als quals veg. DCEC II, 737a17-36, i DECH); i de més a més cf., en AlcM, *arrefoll/arrifoll, arregussat/arrigoçat*, i *arrifalles* = *alifara*.

Trangolir (amb var. *trang.* i *-olar*) en les *VidesR*: «resebub un bo<s> sí de pa, no l poc *transgulir* ni gitar», fº 103r1, trad. *transglutire* (283.6, i el ms. B porta *enviar* en lloc d'aqueix verb); en un altre pasatge: «dementre que menjava, un os de peys en lo *trangolador* d'él s'entrave<s>à, en tal manera que

no lo-y poc hom trer en neguna manera, ni él no poc *trangolar*, per la qual cosa en la miça nuyt é morí», fº 28r2 (veg. les notes de *LleuresC*, 361, i *VidesR* II, p. 435: hi ha ací encreuament amb *estrangolar* i amb *transglutire*); n'hi ha un altre exemple en un text hagiogràfic medieval, segurament ross., <Sta.> Marg<arida>, 125: «e, supirant, *transguli-la* al seu ventre», citat per l'InuLC.

CPT.: *Golabrut. Golabert. Semigola.*

¹ Cf. Jarcho, *Speculum* XIII, 523-79; Crescini, *Atti dell'Istituto Veneto* LXXIX, 1079-1131; LXXXV, 1065-1088; Sainéan, *Sources Indig.* II, 362-3; FEW IV, 320b. — ² «Fiu convidar / tots, a sopar / e *rigolatge* / los de paratge / qui junt havíem: / allí teníem / de tots potatges, / de ---».

LLISTA CORRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS: *golar, golada, golassa, golater, golateria, golatejar, golatxada, golea, golejar, goler, golera, goleró, golès, golessar, golesc, golet, goleta, goletada, goliard, goliarderia, golós, golosa, goloria, goloritat, engolotar, engolosament, engolosina, engolosinejar, golut, goluda, goluteria, gulemus, gulo, engolir, engoliar-se, engoleir, engulre, Engolasters, engaldir, engolidor, engolida, engoliment, engolar, engolat, engolador, engolament, desengolar, esgolar-se, regolar, arrigolar, (ar)rigol, rigolatge, trangolir, trangolador, trangolar, transgolir, golabrut, golabert, semigola.*

³⁰ *Golabré, V. gualabré*

GOLAFRE, mot antic i propi del català, relacionat amb GOLA; però com que si fos derivat d'aquest, no s'explicaria l'estranya terminació ni l'isolament d'aquest mot entre les llengües romàniques (on solament té correspondències modernes i molt imperfectes en algun parlar espars del Sud i del Nord de França), és més probable que es tracti d'un mot pre-romà, possiblement sorotàptic, derivat de l'arrel indoeuropea *G^{OR}/G^{ER}-* 'engolir' (d'on vénen el llatí *vorax* 'vorac', gr. *βορός* id., persa *gulū* 'gola' etc.); seria un derivat **G^{ORAFRO}-* d'aquesta arrel, que respondria al gr. *βάραθρον* 'gola, avenc, precipici', gr. dial. *δέπεθρον* id., i al balto-eslau *gurila* 'gola, gargamella' (pruss. ant. *gurcle*, pol. *gardło*, rus *gorlo* 'gola, canyó'); **G^{ORAFRO}-* 'havia de passar a *golafre* per dissimilació, facilitada encara per la influència del llatí GULA i els seus derivats *golós, golut* etc., els quals també pogueren ajudar a tornar nom personal el substantiu **G^{ORAFRO}*; però fins avui *golafre* en els Alts Pirineus gascons conserva el sentit de 'precipici' del gr. *βάραθρον*, en el qual l'alternança dialectal amb *δέπεθρον* pressuposa necessàriament una base antiga en *G^{OR}*. □ 1.ª doc.: c. 1380, freqüent ja en Eiximenis, i els derivats *golafria* i *golafrejar* en altres textos dels segles XIV, XV i XVI.

Eiximenis l'usa tan sovint que podem dir que per a ell era un mot predilecte: «Dix Senecha que hom *golafre* entre bèsties devia estar, e bèstia era reputat, pus que per gola perdia l'enteniment»; el títol d'un